

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie do chirurgii 17

 Uzyskanie zgody pacjenta 17

 Mianownictwo metod leczenia chirurgicznego 18

 Choroby chirurgiczne 20

 Operacja jako metoda diagnostyczna 20

 Wskazania operacyjne 21

 Jakość życia 22

 Dojścia operacyjne 22

 Hospitalizacja 23

 Dokumentacja lekarska 24

 Minimalizacja zabiegów 25

 Korzystanie z czasopism medycznych 27

 Rozpoznawanie chorób 28

1. Obrażenia tkanek miękkich 29

 Stłuczenie tkanki 29

 Postacie ran 31

 Tkankowa reakcja pourazowa 34

 Gojenie się ran 35

 Obkurczanie się ran 36

 Czas gojenia się rany 37

 Leczenie ran urazowych 38

 Tężec 40

 Zgorzel gazowa 42

2. Gospodarka wodno-elektrolitowa 43

 Przestrzenie wodne 43

 Gospodarka elektrolitowa 44

 Równowaga kwasowo-zasadowa 45

 Częste zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej w chorobach chirurgicznych 46

3. Resuscytacja oddechowo-kръżeniowa 48

 Postępowanie w razie zatrzymania oddechu 48

 Postępowanie w razie zatrzymania czynności serca 52

 Plan postępowania w nagłym zatrzymaniu czynności serca 56

Uwagi końcowe dotyczące planu resuscytacji	57
Rokowanie	57
Bezpośredni masaż serca	58
Wskazania do resuscytacji	58
4. Wstrząs	59
Przyczyny i objawy wstrząsu	59
Wstrząs hipowolemiczny	60
Ocena skuteczności działań przeciwwstrząsowych	65
Wstrząs septyczny	65
Wstrząs kardiogeny	68
Wstrząs anafilaktyczny	69
5. Leczenie krwią, preparatami krwi i lekami osoczozastępczymi	70
Wskazania do przetoczenia krwi i preparatów krwi	70
Płyny osoczozastępcze	72
Technika przetaczania krwi	73
Powikłania związane z przetaczaniem krwi	74
Autotransfuzja	75
Niektóre problemy przetaczania krwi	76
Przykłady wskazań do przetoczenia	77
6. Zasady żywienia w chorobach chirurgicznych	78
Ocena niedożywienia	78
Leczenie żywieniowe	79
Żywienie dojelitowe	79
Prowadzenie żywienia dojelitowego	82
Żywienie pozajelitowe	83
Wybór metody żywienia	84
7. Zwalczanie zakażeń szpitalnych	86
Poziomy dekontaminacji	86
Zakażenie szpitalne	87
Mycie i dezynfekcja rąk	88
Mycie, dezynfekcja i sterylizacja narzędzi	89
Postępowanie z brudną bielizną	91
Sprzątanie i usuwanie odpadów	91
8. Zakażenia okołoperacyjne	93
Przyczyny zakażeń i gorączki	93
Gorączka w dniu operacji	94
Gorączka w pierwszym dniu pooperacyjnym	95

Powikłania płucne	95
Zakażenie rany operacyjnej	96
Zapobiegawcze podawanie antybiotyków	97
Zakażenie dróg moczowych	98
Zakażenie cewnika naczyniowego	98
Odczyny gorączkowe na przetoczenie	98
Zagrożenie zakażeniem HIV	99
Profilaktyka zakażenia HIV	100
9. Zapobieganie pooperacyjnej zakrzepicy żylniej	102
Epidemiologia	102
Przyczyny	102
Powstawanie i rozwój zakrzepicy	103
Objawy i wykrywanie	103
Czynniki ryzyka	104
Zapobieganie zakrzepicy pooperacyjnej	104
Metody mechaniczne	105
Metody farmakologiczne	107
10. Przeszczepianie tkanek i narządów	109
Immunologiczne podstawy przeszczepiania	109
Immunosupresja	111
Zakażenia po transplantacji	111
Pobranie przeszczepu	112
Transplantacja nerki	113
Przeszczep wątroby	114
Przeszczep serca	114
11. Odrębność chirurgii wieku dziecięcego i podeszłego	116
Chirurgia wieku dziecięcego	116
Niektóre odrębności anatomii i fizjologii dziecka	117
Chirurgia wieku podeszłego	121
Czynniki ryzyka	121
Choroby chirurgiczne typowe dla wieku podeszłego	123
Odrębność objawów chorobowych	124
Odrębność postępowania leczniczego	124
12. Chirurgia gruczołów wydzielania wewnętrznego	126
Chirurgia tarczycy	127
Wole obojętne	127
Choroba Gravesa-Basedowa	129
Wole guzkowe nadczynne	130
Wole młodzieńcze	131
Rak tarczycy	131
Zapalenie tarczycy	132

Operacje tarczycy	132
Powikłania po operacjach tarczycy	134
Chirurgia gruczołów przytarczycznych	135
Chirurgia nadnercza	136
Guz chromochłonny	136
Zespół Cushinga	137
Aldosteronizm pierwotny (zespół Conna)	137
Chirurgia części wewnątrzwydzielniczej trzustki	138
<i>Gastrinoma</i> . Zespół Zollingera-Ellisona	138
Wyspiak (<i>insulinoma</i>)	139
13. Choroby gruczołu sutkowego	141
Nienowotworowe choroby sutka	141
Ginekomastia	141
Ropne zapalenia sutka	141
Ostry ropień pęcherzowy	142
Podotoczkowy ropień zależny od rozstrzeni przewodów	142
Mastopatia	143
Torbiel	144
Nowotwory łagodne sutka	144
Włókniakogruczolak	145
Brodawczak wewnątrzprzewodowy	145
Rak sutka	146
Epidemiologia i czynniki etiologiczne	146
Przebieg kliniczny	147
Objawy i rozpoznanie	148
Technika badania	149
Badania laboratoryjne	150
Mammografia	150
Biopsja	151
Wczesne wykrywanie raka sutka	152
Klasyfikacja TNM	153
Szczególne postacie nowotworów sutka	154
Leczenie raka sutka	156
Leczenie chirurgiczne	156
Niechirurgiczne metody leczenia	160
Leczenie hormonalne	161
Chemioterapia raka sutka	162
Ogólny plan leczenia raka sutka	163
14. Chirurgia klatki piersiowej	164
Metody badania w chirurgicznych chorobach klatki piersiowej	164
Wady wrodzone kształtu klatki piersiowej	166
Lejkowata klatka piersiowa	167
Kurza klatka piersiowa	169
Rak płuca	170
Chirurgiczne leczenie gruźlicy płuc	172
Rozstrzenie oskrzeli	173

Ropień płuca	173
Ropniak opłucnej	174
Odma samoistna	175
Choroby śródpiersia	177
Ostre zapalenie śródpiersia	177
Guzy śródpiersia	177
Obrażenia klatki piersiowej	178
Złamanie jednego żebra	178
Złamanie wielu żeber	180
Złamanie mostka	180
Wstrząśnięcie i ściśnięcie klatki piersiowej	181
Krwawienie do jamy opłucnej	182
Odma urazowa opłucnej	183
Odma podskórna i śródpiersiowa	188
Stłuczenie płuca	190
Rany płuca	190
Rozerwanie tchawicy lub oskrzela	191
Ciało obce w drzewie tchawiczo-oskrzelowym	192
Rana serca i tamponada serca	193
Ogólna taktyka postępowania w urazach klatki piersiowej	195
Małe zabiegi na klatce piersiowej	196
Nakłucie klatki piersiowej	196
Wprowadzenie cewnika trójgrańcem	199
Stałe ssanie z opłucnej	199
Drenaż podwodny	200
15. Chirurgia serca	202
Metody badania	202
Aparat do krążenia pozaustrojowego	203
Wrodzone wady serca leczone chirurgicznie	204
Wrodzone wady serca bez przecieku	204
Wrodzone wady z przeciekiem krwi z lewego do prawego serca	205
Wrodzone wady z przeciekiem krwi z prawego do lewego serca	206
Nabyte wady zastawkowe serca	208
Choroba niedokrwienna serca	208
Rozrusznik serca	209
16. Chirurgia naczyń krwionośnych	211
Choroby tętnic	211
Metody oceny tętnic	211
Wywiad	211
Ostra niedrożność tętnicy	213
Przewlekłe miażdżycowe niedokrwienie kończyn dolnych	215
Niewydolność krążenia mózgowego	218
Choroby tętnic kręgowych	219
Choroby tętnic nerkowych	220
Tętniak	221
Tętniaki aorty brzusznej	223

Zespół Raynauda	224
Zespół górnego otworu klatki piersiowej	224
Chirurgiczne choroby żył	225
Zakrzepowe zapalenie żył	225
Zator płucny	226
Żylaki kończyn dolnych	228
17. Objawy chirurgicznych chorób układu trawiennego	231
Ból brzucha	231
Ból w nadbrzuszu	235
Ból śródbrzusza	237
Ból podbrzusza	238
Obrona mięśniowa	239
Wymioty	239
Zwracanie	240
Zaburzenia połykania	241
Wzdęcie brzucha	241
Wodobrzusze	241
18. Endoskopia układu trawiennego	243
Endoskopia diagnostyczna	243
Endoskopia zabiegowa	245
Tamowanie krwawień	246
Polipektomia	246
Poszerzanie zwożeń	246
Udrażnianie przełyku	247
Inne zabiegi endoskopowe	247
19. Ostre choroby jamy brzusznej	249
Pojęcie „ostrego brzucha”	249
Ostre rozlane zapalenie otrzewnej	251
Przyczyny ostrego zapalenia otrzewnej	251
Objawy rozlanego zapalenia otrzewnej	253
Badania diagnostyczne	255
Leczenie	255
Ropnie wewnątrztrzewnowe	256
Ropień okołowyrostkowy	257
Ropień zatoki Douglasa	258
Ciało obce w przewodzie pokarmowym	258
20. Chirurgia przełyku i przepony	260
Choroba refluksowa przełyku	261
Achalazja	262
Rak przełyku	264

Uchyłki przełyku	265
Przedziurawienie przełyku	266
Chemiczne oparzenie przełyku	267
Przepukliny przeponowe	268
21. Chirurgia żołądka i dwunastnicy	272
Rak żołądka	273
Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy	276
Leczenie choroby wrzodowej	278
Powikłania choroby wrzodowej	279
Przedziurawienie wrzodu trawiennego	280
Zwężenie odźwiernika	281
Przemiana nowotworowa wrzodu żołądka	282
Krwotok z górnego odcinka przewodu pokarmowego	282
Objawy kliniczne	283
Źródła krwawienia	284
Wrzód stresowy	285
Określenie miejsca i przyczyny krwawienia	286
Leczenie krwotoku żołądkowego	288
Leczenie krwotoku z żyłaków przełyku i żołądka	290
Inne choroby żołądka i dwunastnicy	293
22. Choroby jelita cienkiego	294
Nowotwory jelita cienkiego	294
Niedrożność jelit	294
Niedrożność mechaniczna	297
Szczególne postaci niedrożności	300
Wgłobienie jelita	300
Niedrożność pooperacyjna	301
Pseudoniedrożność jelit psychogenna	301
Choroba Leśniowskiego-Crohna	302
Przetoka jelita cienkiego	303
Uchyłek Meckla	304
Zespół upośledzonego wchłaniania	304
23. Choroby jelita grubego	306
Przygotowanie jelita grubego do operacji	306
Polipy jelita grubego	307
Rak jelita grubego	307
Objawy raka jelita grubego	308
Leczenie	310
Rakowiak	312
Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	313
Rozpoznanie różnicowe	315
Leczenie	316
Przedziurawienie wyrostka	319
Naciek i ropień okołowyrostkowy	320
Ostre zapalenie wyrostka w czasie ciąży	321

Powikłania ostrego zapalenia wyrostka robaczkowego	321
Przewlekłe i nawracające zapalenie wyrostka robaczkowego . . .	322
Uchyłkowatość i zapalenie uchyłków okrężnicy	322
Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	325
Urazy jelita grubego	327
Jelito drażliwe	328
24. Choroby odbytu	329
Badanie odbytu	329
Nowotwory odbytu	330
Żylaki odbytu	331
Wypadanie odbytu	332
Ropień okołoodbytowy	333
Przetoka odbytu	334
Odbyt brzuszny (stomia)	335
Kłykciny kończyste	337
Świąd odbytu	337
Torbiel włosowa	338
25. Chirurgia wątroby	340
Nowotwory wątroby	341
Torbiel wątroby	342
Ropień wątroby	343
Obrażenia wątroby	343
Nadciśnienie wrotne	344
26. Chirurgia pęcherzyka i przewodów żółciowych	347
Żółtaczką	347
Różnicowanie żółtaczek	349
Kamica pęcherzyka żółciowego	350
Rozpoznanie	351
Kolka żółciowa	352
Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego	353
Kamica przewodu żółciowego wspólnego	355
Powikłania kamicy żółciowej	357
Leczenie kamicy żółciowej	359
Rak pęcherzyka żółciowego	361
Rak przewodów żółciowych	362
27. Chirurgia trzustki	364
Metody badania morfologii i czynności trzustki	365
Ocena czynności trzustki	365
Badania obrazujące	365
Ostre zapalenie trzustki	366

Przewlekłe zapalenie trzustki	372
Torbiel trzustki rzekoma	373
Rak trzustki	374

28. Chirurgia śledziony	378
--	------------

29. Przepukliny brzuszne	381
---	------------

Budowa i występowanie przepuklin	381
Szczególne rodzaje przepuklin	383
Uwięźnięcie przepukliny	384
Leczenie przepuklin	387
Przepuklina pachwinowa	389

30. Operacje laparoskopowe	390
---	------------

Instrumentarium i technika	390
Przebieg operacji laparoskopowej	391
Cholecystektomia laparoskopowa	392
Możliwości operacji laparoskopowych	394

31. Urazy mózgu i rdzenia	395
--	------------

Metody oceny	395
Obrażenia powłok i kości czaszki	396
Wstrząśnienie mózgu	398
Stłuczenie mózgu	398
Pourazowy obrzęk mózgu	399
Krwiak wewnątrzczaszkowy	400
Obrażenia kręgosłupa i rdzenia kręgowego	403

32. Obrażenia brzucha	407
--	------------

Postępowanie w szpitalu	407
Diagnostyczne płukanie otrzewnej	408
Przenikające obrażenia brzucha	410

33. Mnogie obrażenia ciała	411
---	------------

Postępowanie na miejscu wypadku	412
Postępowanie w szpitalu	414

34. Złamania kości	417
-------------------------------------	------------

Mechanizm złamania	418
Odrębność złamań u dzieci	420
Objawy złamania	421

Powikłania złamań kości	423
Gojenie się złamania	424
Złamania patologiczne	427
Zespół Sudecka	428
Doraźne postępowanie w złamaniach	428
Doraźne unieruchomienie złamania	429
Nieoperacyjne leczenie złamania kości	432
Zasady operacyjnego leczenia złamań	434
35. Obrażenia stawów — skręcenia i zwichnięcia	439
Skręcenie stawu	439
Skręcenie stawu skokowo-goleniowego	440
Skręcenie stawu kolanowego	440
Zwichnięcie stawu	442
36. Oparzenia i odmrożenia	445
Oparzenie ciepłne	445
Patofizjologia oparzenia	447
Pierwsza pomoc w oparzeniu	448
Leczenie w szpitalu	449
Leczenie miejsca oparzenia	450
Odmrożenia	451
Oparzenia prądem elektrycznym	452
Oparzenia chemiczne	452
37. Choroby powłok	454
Nowotwory złośliwe skóry	454
Choroby zapalne powłok	456
Czyrak	456
Zapalenia naczyń i węzłów chłonnych	457
Ropne zapalenie ręki	457
Zanokcica	457
Zastrzał	458
Róża	459
Różyca	459
Ropień i ropowica	460
Ropne zapalenie ślinianki przyusznej	460
Tęžec	461
38. Małe zabiegi chirurgiczne	462
Wstrzyknięcie domięśniowe	462
Odślonięcie żyły	463
Szycie chirurgiczne	463
Szycie skóry	464
Nici i igły chirurgiczne	465
Znieczulenie do małych zabiegów	466